

Discours de Guy Verhofstadt sur la Constitution européenne (Bruxelles, 19 mai 2005)

Source: Discours de Guy Verhofstadt sur la Constitution européenne (Bruxelles, 19 mai 2005). Compte rendu intégral (CRIV 51 PLEN 139). [EN LIGNE]. [Bruxelles]: Chambre des représentants de Belgique, [07.06.2005]. Disponible sur <http://www.lachambre.be/doc/PCRI/pdf/51/ip139.pdf>.

Copyright: All rights of reproduction, public communication, adaptation, distribution or dissemination via Internet, internal network or any other means are strictly reserved in all countries.

The documents available on this Web site are the exclusive property of their authors or right holders.

Requests for authorisation are to be addressed to the authors or right holders concerned.

Further information may be obtained by referring to the legal notice and the terms and conditions of use regarding this site.

URL: http://www.cvce.eu/obj/discours_de_guy_verhofstadt_sur_la_constitution_europeenne_bruelles_19_mai_2005-nl-0deaac7c-fcf0-4adc-be69-a1bd918ec288.html

Publication date: 19/12/2013

Toespraak van de heer Guy Verhofstadt over het Verdrag tot vaststelling van een grondwet voor Europa (Brussel, 19 mei 2005)

Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik zou mij vooreerst willen verheugen over het debat dat we samen kunnen voeren in de plenaire vergadering. Ik zou mij er ook over willen verheugen dat de Kamer van volksvertegenwoordigers positief heeft geantwoord op de uitnodiging van de regering om van de ratificatie van de Europese Grondwet een prioriteit te maken en op die manier met België een positief signaal te geven ten opzichte van de Europese Grondwet. Het is mijn diepste hoop dat ook de parlementaire assemblees van de regio's en de gemeenschappen met hetzelfde enthousiasme snel zouden komen tot de ratificatie van onderhavige tekst en van de Europese Grondwet.

Als regering, mijnheer de voorzitter, collega's, steunen wij uiteraard ten volle de Europese Grondwet, want zij is de uitdrukking van ons geloof in de noodzaak van een verdere Europese integratie. We moeten zeggen dat wat wij vandaag bespreken een beetje een eindpunt is van een lang proces, dat ongeveer vier jaar geleden in gang werd gestoken. Wie beweert dat er nog maar weinig debat gevoerd is over de Europese Grondwet, ook hier in het Parlement, vergist zich wel degelijk. Ik herinner mij dat in de voorbije vier jaar in elke bijeenkomst van de Europese adviesraad van dicht of van ver over het ontwerp van Europese Grondwet werd gesproken.

Het is het einde van een lang proces, dat in feite begon tijdens een van de nachten toen het Verdrag van Nice werd gesloten. Toen liet België samen met twee andere lidstaten, namelijk Duitsland en Italië, in de conclusies van de Raad van Nice de bepaling inschrijven dat verdergaand dan het Verdrag van Nice moest nagedacht worden over een fundamentele hertekening van de verdragen van de Europese Unie. Het is daar in de loopgraven van Nice, als ik het zo mag uitdrukken, dat wij als land, samen met een aantal medestanders een eerste opening hebben geforceerd om binnen de Europese Unie tot de Europese Grondwet te komen.

De volgende fase was de Verklaring van Laken, waarin wij alle fundamentele vragen die zouden moeten worden behandeld, hebben opgesomd. We hebben toen bewust gekozen voor de methode van de vragen, omdat op die manier de Raad en degenen die het moeilijk hebben met de Europese integratie en met de Europese Unie, bereid waren om verder te gaan. Als er een vraagteken staat aan het einde van een zin, is men uiteraard sneller geneigd om die te aanvaarden dan wanneer er een uitroepingsteken aan het einde van die zin wordt neergeschreven.

Het is dus met deze verklaring van Laken dat voor het eerst de term "grondwet" werd opgenomen in teksten van de Europese Unie.

Dan is de derde fase gekomen: de fase van de Conventie. Ik zou van deze gelegenheid gebruik willen maken, collega's, om ongetwijfeld in uw aller naam – op enkele uitzonderingen na – alle Belgische leden en de vice-voorzitter, Jean-Luc Dehaene, van de Conventie te danken voor de enorme inzet die zij steeds hebben betoond bij het verdedigen van onze standpunten. Dat Belgisch standpunt is specifiek in de Europese Unie, laten we dat maar even onderstrepen. Wij zijn degenen die van nature de voorlopers zijn in de Europese Unie om zo ver mogelijk te gaan in de Europese integratie. Dat brengt plichten met zich mee en ook moeilijkheden. Dat betekent immers dat wij altijd het uiteindelijke resultaat aan die oorspronkelijke doelstelling gaan toetsen: zijn wij ver genoeg gegaan in de Europese integratie met deze Grondwet?

Ten slotte werd voor het voortreffelijke werk van de Europese Conventie een heel open methode gehanteerd. Die vergaderingen waren open, alle voorstellen en amendementen die ter discussie lagen werden bekend gemaakt, net als de stemmingen. Uiteindelijk is men gekomen tot een vrij coherent resultaat, wat niet evident was bij de aanvang van de Conventie. Dat heeft dan geleid tot de Intergouvernementele Conferentie. Dat was het gemakkelijkste deel van het werk, al zijn er nog twee voorzitterschappen over gegaan, namelijk het Italiaanse en het finale resultaat onder het Ierse voorzitterschap. Tot heden, collega's, hebben een zevental landen de Grondwet al geratificeerd. Rond het einde van deze maand kunnen we verwachten dat Oostenrijk en Duitsland deze groep zullen vervoegen. Dan zullen we allemaal hoopvol – ik althans, anderen misschien minder – uitkijken binnen een paar weken naar Frankrijk en Nederland waar, zoals u weet,

referenda worden gehouden.

Het zou ons natuurlijk ten zeerste bedroeven indien het resultaat van zoveel inspanningen die de jongste vier jaar werden geleverd sedert de oprichting van de groep van Laken, teniet zou worden gedaan. We mogen niet vergeten dat wat nu voorligt, toch wel een unicum is. Ik heb het reeds gezegd: het is een Europese Conventie die de Europese Grondwet heeft voorbereid. Dat is volgens mij gebeurd op een vrij innovatieve manier waarbij iedereen werd betrokken, in tegenstelling tot wat hier daarjuist werd beweerd op de tribune. Dat waren de vertegenwoordigers van de parlementen van de 25 nationale lidstaten, dus niet zo maar eender wie, maar de afgevaardigden, aangeduid door elk nationaal parlement van de 25 lidstaten. Ten tweede was er een vertegenwoordiging van het Europarlement, waarbij alle groepen, alle politieke tendensen van het Europarlement betrokken waren. Ten derde waren er de vertegenwoordigers van alle regeringen van de 25 lidstaten en van de lidstaten die in de toekomst zullen toetreden. Dan waren er ook de vertegenwoordigers van de verschillende Europese instellingen, in het bijzonder de Europese Commissie die dan toch de garant of de waarborg is voor het communautaire belang binnen de Europese Unie. Er werd intensief gewerkt en breed geconsulteerd. De transparante wijze waarop de Conventie is verlopen, mag als baanbrekend worden gecatalogeerd.

Het resultaat van de Conventie heeft alle verwachtingen overtroffen. Het heeft op een doordringende wijze de werkzaamheden van de Intergouvernementele Conferentie beïnvloed. Volgens mij, collega's, is er met deze innovatieve werkwijze van de Conventie die wij in Laken hebben opgericht, een definitief precedent geschapen in de Europese Unie. Daarmee bedoel ik dat er in de toekomst geen belangrijke verdragswijzigingen binnen de Unie zullen oorgevoerd worden dan langs de methode van de oprichting van een conventie waarbij alle onderdelen van de Europese Unie – nationale parlementen, Europees Parlement, nationale regeringen en Europese Commissie – betrokken zijn.

Het enige wat we moeten hopen is dat in de toekomst, naast de Conventie, ook de Europese burger een rechtstreekse inbreng kan doen.

Het resultaat, de Europese Grondwet zoals ze voorligt, zou ik namens de regering ten stelligste willen aanbevelen voor ratificatie. Het resultaat beantwoordt grotendeels aan de ambitie die wij ons van bij het begin hadden gesteld. Ik wil dit aantonen door een aantal retorische vragen te stellen.

Wie had een paar jaar geleden geloofd dat we effectief een Grondwet voor de Europese Unie zouden realiseren, een woord dat taboe was tot voor een paar jaar? Wie had geloofd dat het grondrechtencharter zou worden geïntegreerd in het grondwettelijk verdrag? Op het ogenblik dat het charter tot stand kwam was het nog onmogelijk om het te integreren in de verdragen van de Europese Unie. Wie had een paar jaar geleden geloofd dat die ingewikkelde pijlerstructuur – de eerste, de tweede, de derde pijler – die ontstaan waren uit de compromissen van Maastricht, uiteindelijk zou worden afgeschaft en uitgewist en dat we tot een eenheidsstructuur in de Unie zouden terugkeren? Wie had een paar jaar geleden gedacht dat we een functie zouden creëren van een Europees minister van Buitenlandse Zaken, een bij uitstek intergouvernementeel onderdeel tot op heden van de actie binnen de Europese Unie? Wie had een aantal jaar geleden gedacht dat we de band zouden aanhalen met de nationale parlementen en een nieuwe toets van subsidiariteit zouden invoeren waarbij de nationale parlementen rechtstreeks die toets kunnen uitvoeren en de controle kunnen realiseren? Wie had enkele jaren geleden gedacht dat de bevoegdheden van het Europees Parlement verder zouden worden uitgebreid, voornamelijk via de uitbreiding van de medebeslissingsprocedure met een volledige bevoegdheid over de volledige begroting van de Europese Unie, een punt dat collega Van Rompuy terecht heeft onderstreept. Wie had gedacht – ik herinner me nog de zeer weifelende reacties over de zogenaamde en door sommigen verguisde Pralinetop – dat ook op het vlak van Defensie in de Europese Grondwet een belangrijke vooruitgang zou worden geboekt, met inbegrip van vormen van verstrekt samenwerking? Vandaag is die samenwerking in de Europese Unie een realiteit, al moeten er in de toekomst nog stappen worden ondernomen. Wie had enkele jaren geleden geloofd dat voor de enorm wankel compromissen van Nice betere oplossingen zouden worden gevonden teneinde tot een meer democratische werking te komen, een meer efficiënte besluitvorming, zowel in de Europese Raad als in de Europese Commissie?

Wie, ten slotte, had gedacht, enkele jaren geleden, dat wij die ingewikkelde structuur van de Europese Unie, die tot hier toe steunt op 16 verschillende vormen van besluitvorming – richtlijnen, beschikkingen, kaderprogramma's en dergelijke meer –, die inflatie van wetgevende instrumenten zouden kunnen herleiden en drastisch vereenvoudigen tot de 6 instrumenten die nu zijn ingeschreven in de Europese Grondwet.

Met andere woorden, collega's, wanneer wij een conclusie kunnen maken, is het de volgende. Een groot deel van de ambitie die wij hadden, op de top van Laken, bij de oprichting van de Conventie, werd beloofd, al moeten wij ook durven te erkennen, vandaag hier in het halfroond, dat wij niet op alle punten ons gelijk hebben gehaald. Het ware bijvoorbeeld heel wat mooier geweest, vind ik, indien er in veel meer gekwalificeerde meerderheden was voorzien, bijvoorbeeld op het vlak van fiscaliteit of op het vlak van het sociaal beleid. Het ware ook beter geweest dat er makkelijker methodes werden uitgewerkt voor bepaalde onderdelen. Ik heb het dan met name over het derde deel, dat van de beleidsdomeinen.

Het ware wellicht ook wenselijk geweest een sterkere impuls te geven in de Grondwet om de Unie in de toekomst te voorzien van de nodige eigen, autonome, financiële middelen. Dat zal vooral in de komende dagen, weken en maanden blijken bij de onderhandelingen over de financiële perspectieven. Die onderhandelingen over de financiële perspectieven zouden ongelooflijk veel gemakkelijker geweest zijn indien er meer eigen financiële middelen voor de Europese Unie gecreëerd waren door middel van de Europese Grondwet.

Maar ik meen dat wij het belangrijkste in elk geval hebben gevrijwaard, meer nog, dat wij het belangrijkste hebben bereikt en versterkt. Wat is het belangrijkste in de Europese Grondwet? Er komt een Europese Unie waar de communautaire methode de basis is en blijft en verder versterkt wordt. Die Europese Unie zal worden klaargestoomd om werkbaar te blijven voor de komende decennia.

Wij moeten ook erkennen – dat hoort ook bij het belangrijkste – dat de Europese Unie democratischer, efficiënter en transparanter kan worden. Niemand zal die kwalificatie kunnen betwisten, tenzij men ze verkeerd heeft begrepen of tenzij men uiteraard van slechte wil zou zijn.

Il faut également répondre aux questions suivantes: pourquoi toutes ces questions, tous ces doutes persistent-ils? Pourquoi tant de critiques, surtout dans un certain nombre de pays de l'Union européenne qui nous entourent?

Je peux admettre que la valeur symbolique qui se cache derrière la terminologie "Constitution" ou derrière l'instauration de nouveaux symboles pour l'Union soit considérée par certains comme insuffisante. Je peux également admettre qu'exceptionnellement, l'élargissement suscite auprès de certains un sentiment d'aliénation, même si cela n'a rien à voir avec l'adoption de la Constitution européenne. En outre, il faut reconnaître que l'Union ne changera pas en substance dès le premier jour de l'entrée en vigueur de la Constitution. Je veux souligner que les effets de l'adoption de la Constitution ne seront pas aussi tangibles que lors de l'introduction de l'euro, par exemple, ou lors de la suppression des frontières.

A mesure que s'écoule le temps, nous allons voir que les pays européens, avec cette Constitution, vont coopérer d'une façon beaucoup plus étroite. Je crois également que les institutions sont à la hauteur. Les citoyens et les entreprises, petit à petit, vont bénéficier de la plus-value découlant d'une Union européenne qui offre une réponse à des questions dépassant les frontières nationales et dont le travail se fera d'une manière beaucoup plus efficace.

C'est aussi la raison pour laquelle nous allons organiser une campagne d'information qui sera lancée dans quelques jours par le biais de la radio, dans les journaux, les magazines, les bureaux de poste. C'est un élément important pour informer mais qui ne sera pas "post factum" puisqu'il y a encore beaucoup de parlements, aux niveaux régional et communautaire, qui vont devoir répondre positivement à cette Constitution européenne. En effet, nous avons besoin d'une approche pédagogique suivie pour être à même d'expliquer en toute sérénité le contenu de la Constitution et de mettre en pratique sa valeur et sa signification.

Chers collègues, la signification et le contenu de cette Constitution ont déjà suscité nombre de débats, à juste titre mais aussi à tort, pertinents et parfois entièrement à côté de la question. Certains pays pratiquent tant l'information que la désinformation. Certaines considérations liées à l'actualité européenne, qu'il s'agisse de l'élargissement ou de développement socio-économique, sont dévolues à la Constitution. Or, dans les faits, elles ne découlent que de décisions antérieures qui n'ont rien à voir avec la Constitution ou sont la conséquence de la législation actuelle existant dans l'Union européenne.

Par exemple, les spéculations quant à une éventuelle alternative vont bon train dans beaucoup de pays. Un plan B. Ne serait-on pas mieux sans cette Constitution? Si le "non" l'emportait, ne pourrait-on pas parvenir, après de nouvelles négociations, à de meilleurs résultats? Ce sont les questions posées dans certains pays aujourd'hui. A vrai dire, c'est uniquement le contraire qui me convainc: il n'y a ni alternative ni plan B. Une renégociation ne se traduirait pas du tout par une meilleure solution, par de meilleurs résultats. Rompre le traité mettrait en morceaux un équilibre trouvé laborieusement entre les petits et les grands États membres, entre les nouveaux et les anciens États membres et entre les partisans d'une approche plus communautaire, comme nous, et ceux d'une approche plus intergouvernementale. En effet, la Constitution crée un cadre permettant à l'Union européenne et à ses États membres de poursuivre leur développement. Il ne s'agit pas d'un point d'arrivée mais l'adoption de cette Constitution européenne est plutôt un nouveau point de départ. Remettre en question ce résultat susciterait des problèmes et reviendrait à implorer le déclin. L'Europe serait affaiblie, paralysée et les progrès enregistrés actuellement en termes socio-économiques seraient annihilés. La Belgique, aujourd'hui, mesure parfaitement l'enjeu car nous avons notamment contribué à l'obtention de la clause sociale horizontale et à l'introduction d'une base juridique pour les services d'intérêt général.

Monsieur le président, chers collègues, il appartient donc évidemment à chacun des États membres d'approuver le traité selon ses propres procédures. Nous devons respecter cette liberté mais aujourd'hui, munis de votre aval, j'espère, je suis convaincu que nous prendrons la bonne décision qui pourra aussi, dans dix jours, dans deux semaines, inspirer d'autres États membres.

Je vous remercie.